

Búcsú Dr. Csatári Bálinttól, volt gimnáziumi tanáromtól, és szakkörvezetőmtől, akadémiai kutatóintézeti témavezetőmtől és egyetemi oktató kollégámtól²

CSATÁRI Bálint Karcagon látta meg a napvilágot 1949-ben, éppen 100 évvel azután, hogy 1849. augusztus 13-án Görgey Artúr a Bohus-kastélyban aláírta az orosz cár képviselői előtt a feltétel nélküli megadást.

Bálint halála előtt éppen 80 évvel, 1939. szeptember 17-én támadta meg a Szovjetunió Lengyelországot, a Molotov-Ribbentrop paktum titkos záradéka értelmében, s elfoglalta annak keleti felét, a mai Nyugat-Ukrajnát és Nyugat-Beloruszsiát.

Az ezen két naphoz köthető hazai és közép-kelet-európai eseményeket lehetne folytatni, mint ahogy Bálint is sokszor jeleskedett történelmi ismereteivel.

De nem ezért gyűltünk most itt össze.

Búcsúzunk e napon, 2019. november 27-én Dr. Csatári Bálinttól, a kollégától, a kutatótól, a tanártól, az iskolateremtőtől, a baráttól, az évfolyamtárstól, a közéleti embertől, valamint a fiútól, a férjtol, az édesapától, a nagypapától.

Bálint gyermekkorát a Hajdú-Bihar megyében fekvő Zsákán töltötte. A mi családunk pedig ennek a községnek a külterületén egy tanyán élt. Bálint édesapja állatorvosként az akkor még jelentősnek nevezhető zsákai és környékbeli falvak állatállományát gyógyította.

Sokan elmondhatják a jelenlévők közül, hogy ők, vagy valószínűleg ők ismerték Csatári Bálintot a legrégebben. Én nem tartozom közéjük, ám Bálint elmondhatta rólam, hogy engem már előttük, gimnazista korában, édesapjának segítve, az 1960-as évek közepén kicsi gyereként is ismert.

Az eredeti 25 perces búcsúztatómat jelentősen lecsökkentettem a 2019. november 27-i beszédemben, ám annak egy részét a *Geográfus Hírlevél*ben mégis közzéteszem.

Milyenek láttam Csatári Bálintot középiskolásként?

Csatári Bálint a Berettyóújfalui Arany János Gimnázium és Szakközépiskola diákja volt, és Zsákáról bejáró gimnazistaként a korai, fél 6-os kelést ekkor szokta meg, s egész életében mindig korán kelő ember maradt. Osztályfőnöke LŐVEI Károly tanár úr lett, akit első Mesterének is nevezhetett, s nem sokon múlt, hogy az általa oktatott tárgyakat választva történelem-földrajz szakos tanár legyen. Végül mégis matematika-földrajz szakra jelentkezett Szegedre, a József Attila Tudományegyetemre, amit egy egyéves, Kalocsán töltött előfelvételis katonai szolgálat után kezdett meg 1968-ban. Sokszor emlegette, hogy „ha a matematika a tudományok királya, akkor a földrajz a királynője”, és Ő ennek a két szaknak szentelte egyetemi éveit.

Diplomáját 1973-ban vette át, ugyanaznap nősült, és 46 évet élt boldog házasságban feleségével, Eszter nénémmel. Két év alatt elkészítette és megvédte egyetemi doktori értekezését *Szeged járás tanyarendszerének népesség- és településföldrajza* címmel, majd mivel bizonyos lakhatási feltételek nem adták meg a család számára, így feleségével és a már megszületett Eszter lányukkal együtt 1975-ben Berettyóújfaluba költöztek, ahol egykori középiskolája, az Arany János Gimnázium, Egészségügyi és Közgazdasági Szakközépiskola tanára lett. Akkoriban ritkaságszámba ment egy doktorált gimnáziumi tanár.

Én a gimnáziumban matematikát oktató tanárként talákoztam Bálinttal először 1977 szeptemberében, de ez csak egy hónapig tartott, mert bevitték a két gyermeke mellől Abasárra fél

² A Csatári Bálint sírhelyén a tanítványok és kollégák nevében tartott 2019. november 27-i búcsúbeszéd kiegészített változata

évre katonának, és csak 1978 áprilisában tért vissza a gimnáziumba. Mi már nagyon vártuk, mert Ő más módszerrel tanított, mint az Őt helyettesítő, egy generációval idősebb tanár.

Mivel nagy vonzaskörzettel rendelkező gimnáziumról volt szó, rögtön a féléves katonai szolgálata után megszervezte a Helybeli-Bejáró-Kollégista versenyt, ahol elsőévestől a negyedéves gimnazistáig mindenki azt a csapatot erősíthette, amelyik közösséghez maga is tartozott. Nagy küzdelmek után sikerült kiharcolnia a legjobbak számára egy egynapos autóbuzsós kirándulást. Alföldi, falusi gyerekként nagy szó volt, hogy eljuthattunk hazánk legmagasabban fekvő területeire, közben megmászhattuk a Siroki várat, valamint láthattuk Egert és Gyöngyösön a Mátra Múzeum kiállítótermeit.

A következő tanévtől viszont új oldaláról, egy másik tárgy szakkörének vezetőjeként ismertem meg, hiszen gimnáziumi Mesterével, Lövei Károly tanár úrral a földrajz szakkört vezették. Rengeteget tanultunk Tőle, hiszen az akkoriban még három évet felölelő földrajzos tananyagot túl sok új, naprakészebb információhoz juttatott bennünket. Emellett kísérleteket végeztünk, bemutatta, modellezte a kontinensek vándorlását, és topográfiai versenyeket szervezett. Magyarország topográfiáját, hegy- és vízrajzát, járásait, városait jobban ismertem/ismertük, mint közel fél évtizeddel később az egyetemen.

Buszos kirándulást szervezett többek között Békéscsabára, az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetének Békéscsabai Osztályára – ahová aspiránsként maga is járt – a Magyar Földrajzi Társaság egyik előadására. Az előadás előtt egykori szegedi Mesterével, az iskolateremtő és a békéscsabai „csapatot” vezető Tóth Józseffel és lelkes kollégáival (többek között SIMON Imrével, DÖVÉNYI Zoltánnal, BAUKÓ Tamással) is találkozhattunk. Akkoriban ott a középiskolai földrajztanárok számára friss nemzetközi gazdasági adatokkal, információkkal teli kiadványokat is szerkesztettek a kutatók, s mi is ezekkel tértünk késő este haza. De voltunk a Kis-Sárréten kőolajat és földgázt kereső kutatókocsiban is, ahol miniföldrengést keltve pásztázták a földfelszín alatti rétegeket.

Új szerepkörben, új helyszínen manóiskolai igazgatóként ismerhettem meg Bálintot három nyári szünidőben, amikor a berettyóújfalui lakótelepi gyermekeknek szerveztek 2-2 hetes lakótelepi tábort. Bélapátfalvára kétszer, Szigligetre egyszer jutottam el ezekkel az általános iskolásokkal, ami nekem sok élményt, felüdülést jelentett, ám feladatot is adott, hiszen manóiskolai tanárként az adott tájról, a kőzetekről, növényekről, éghajlatról... tartottunk előadásokat, amellett, hogy – segítve a tanítókat, tanárokat – a gyermekeket felügyeltük. Bálint már akkor is sokat fényképezett, rengeteg diaképet készített, s azokat később gondosan keretezte, rendezgette, s ezt a szokását később is megtartotta, majd haladva a korról jó részüket digitalizálta is.

Bálint javasolta, hogy induljak az OKTV versenyen földrajzból, amelyre 1980-ban került sor. Akkoriban már TMB-ösztöndíjasként a saját kutatásaival is foglalkozva volt ideje engem segítve egy, a témájától teljesen idegen meteorológiai jellegű témával is bíbelődni. Harmadikos-negyedikesként a József Attila lakótelepi lakásuk konyhájában tanított meg arra, hogy hogyan kell irodalmazni, kis jegyzeteket készíteni cikkekből, hogy kell összeállítani egy dolgozatot, azok fejezeteit, az ábrákat, a táblázatokat, az irodalomjegyzéket. Nekem mindez nehéznek tűnt, ám Neki egy diplomamunka, egy doktori értekezés, sok-sok cikk megírása után ez már könny(ebb)en ment.

De Bálint másra is figyelt a szocializmus utolsó évtizedének elején. Gimnáziumi mesterével együtt javasolták nekem harmadikos koromban, 1980-ban, hogy édesapám – aki egyéni gazdálkodó volt és emiatt egy nagy E betű szerepelt az osztályfőnöki naplóban a nevem mellett – legalább a 4. osztály megkezdése előtt menjen el dolgozni egy termelőszövetkezetbe, vagy a környéken lévő Biharkeresztesi Állami Gazdaságba, nehogy a szüleim foglalkozása legyen a felvételem akadálya. Mert akkor még olyan korban éltünk, hogy ez is probléma lehetett...

Milyenek láttam Csatári Bálintot a Településkutató Csoport vezetőjeként?

Bálinték 1982-ben költöztek Kecskemétre – ekkor alakult meg a Településkutató Csoport a vezetésével, még az MTA FKI égisze alatt –, így a személyes beszélgetések évekig elmaradtak, levélben viszont tartottuk a kapcsolatot. Legközelebb jó három évvel később, 1985 szeptemberében az egyetemi földrajzos terepgyakorlat keretében találkoztam újra az akkor már a Településkutató Csoport alakítását maga mögött tudó, saját kandidátusi értekezését megíró és megvédő (címe: *Természeti és társadalmi tényezők kölcsönhatása Sárrét népességére és településhálózatára*), néhány év alatt alaposan megőszült Bálinttal, aki egy évvel később, 1986-ban felvetette, hogy debreceni egyetemi tanulmányaim befejezése után jöjjenek Kecskemétre dolgozni. Így lettem volt berettyóújfalui gimnáziumi tanítványából közel tíz évvel később, 1987-ben az MTA Tudományos Minősítő Bizottságának belföldi tudományos továbbképzési ösztöndíjasa, és kerültem az akkor már az 1984 óta már az MTA RKK-hoz tartozó Településkutató Csoportjához, ahol Bálint aspiránsaként, az Ő irányításával, támogatásával kezdtem meg kutatói pályámat, majd 1995-ben védtem meg doktori és kandidátusi értekezéseimet.

Így kerültem, költöztem Kecskemétre 1987 őszén, ahol Bálint a Megyei Tanács által is támogatott Településkutató Csoport vezetőjeként, a bérlőkijelölési jogával élve egy albrételet is tudott szerezni az Ifjú Házások Otthonában a Széchenyi sétányon. Életem első munkahelyén ismertem meg akkori munkatársaimat és azt a modellt, amelynek több mint egy tucat évig magam is részesévé váltam.

Szakmai életútjáról, kutatásairól, kitüntetéseiről, elismeréseiről most nem beszélnék, azt mások ma már méltatták. Inkább azt említeném meg, amint bevezetett bennünket a kutatói világba.

Milyen volt Bálint a kutatóhelyen?

Saját Mesterétől, TÓTH Józseftől hat évvel ezelőtt búcsúzva Bálint így fogalmazott, ami Rá is nagyon jellemző volt: „Segítő és biztató tekintetű ember. Tanár, Tudós és Apa, Nagyapa ...csupa nagybetűvel. Csoport- és Intézetvezető. A szakmáját és a hivatását a jobbítás szándékával gyakran gyötrődve szerető, kiváló ember. Később úgy folytatta: „...E sorok írójának is megadott, hogy Kecskeméten három évtizede magam is létrehozassak, majd vezethessek egy kis kutatóműhelyt. Amelynek belső elvei és szabályai jórészt megegyeztek azzal, amit Mesteremtől tanultam. És jól működtek itt is. Ami a tudományunk hasznosíthatóságába vetett hitünket megrendítette kissé, az egy másik világ eljövetele. Sajnos jobb nem lett. Sem az Alföld és társadalmának helyzete, sem a geográfiáé. De akkor is úgy érzem, nem volt hiabavaló, amit tettünk. ...”

Mesteréhez hasonlóan sokat dolgozott Ő is, évtizedeken át lelkesen hitt abban, hogy kutatásainkkal jobbíthatjuk környezetünket, a becsületesen elvégzett munka után a döntéshozókon múlik, hogy azokat miként hasznosítják. Kutatócsoportját legalább háromszor építette fel: a 80-as évek elejétől, a 80-as évek közepétől, majd az 1990-es évek végétől.

Szinte mindig Bálint volt az első, aki – miután feleségét és gyermekeit elvitte az iskolába, óvodába – már fél 8 előtt bent volt a munkahelyén.

A hétfő volt a fontosabb intézeti nap, akkor mindig voltak 2-3 órás megbeszéléseink, akkor mindenkinek bent kellett lennie. Általában mindenről illett tudni, ismerni a „sok telephelyen” működő RKK-ban történeteket.

Ne féljetelek, amíg engem láttok – ez volt az a mondata, amit a 80-as évek végétől legalább egy fél évtizedig elég sokszor hallottunk Tőle, különösen akkor, amikor a külső bevételi forrásokból finanszírozott állásokon lévők szerződéseinek év végi meghosszabbításai kerültek elő. Sokáig ugyanis nem volt automatikus a Csoportnál szerződéssel dolgozók egy részének a finanszírozása, és az sokszor a megbízóktól, azaz a megyei tanácsoktól, később

önkormányzatoktól függött, arról nem is beszélve, hogy a fenntartási költségeket szinte teljes egészében ezekből kellett finanszírozni.

Bálint ügyelt arra, hogy megismertessen bennünket, fiatal kutatókat, aspiránsokat mások kutatói/tanári életpályáival úgy, hogy őket meghívta/elhívta Kecskemétre, hogy beszéljenek saját tapasztalataikról. Az MTA TMB Földrajz-Meteorológia területének akkori tagjai közül BORSY Zoltán, MAROSI Sándor és KOLLARIK Amália professzorok, valamint több egyetemi oktató, kutató, így például BECSEI József, BERÉNYI István, MÉSZÁROS Rezső és KIRÁLY László professzorok és mások is vendégeink voltak.

Ennek a folyamatnak része volt az is, hogy kezdeményezte, elindította nemcsak a mi, kecskeméti, hanem az összes RKK-s fiatal számára a Fiatal Kutatók Fórumát, Találkozóját.

Emellett magával vitt bennünket Budapestre nagydoktori és kandidátusi védésekre, sőt munkahelyi vitákra is, hogy mi is „szokjuk a terepet”, valamint megismerjenek bennünket. Rengeteget lehetett tanulni, okulni ilyen vitákon, ahol akkoriban még igen keményen megbíráltak egy-egy akadémiai értekezést, tézisfüzetet is.

Amikor közeledett a mi kandidátusi házi védésünk, akkor nekem is és DURÓ Annamária kolléganőmnek is lehetőséget biztosított Bálint, hogy a saját szegedi órája keretében szabadon, a hallgatói előtt tartsunk előadásokat, hogy ne féljünk attól, ha meg kell szólalni egy nagyobb közösség előtt. (Akkoriban még nem érték egymást a hazai konferenciák, mint napjainkban.)

Bálint sok külföldi vendéget fogadott, majd azok tanítványait is több hónapig menedzselte, segítette magyarországi ösztöndíjaik alatt. Közülük az egyebek mellett RÓZSA Sándort és a közép-európai átalakulásokat kutató japán Minamizuka SHINGO professzort és tanítványait (Ayumit és Hirokazut) kell kiemelni.

Különös barátság, szeretet fűzte évtizedeken át az 1980-as évek elejétől a lengyel kollégákhoz – az IGI-PZ PAN volt az MTA RKK akadémiai partnerintézete –, amit az is jelez, hogy a lengyel–magyar, magyar–lengyel konferenciáknak állandó résztvevője volt és sok RKK-s, sőt FKI-s kollégát is meghívtak ezekre a két évente megrendezett tudományos ülésekre.

Az 1990-es évektől – a korábbi megyei tanácsi és városi megbízás mellett – egyre nagyobb léptékű munkákat is vállalt az MTA RKK, s ezen belül az 1992-ben megalakult Alföldi Tudományos Intézet, amelynek első megválasztott és később még kétszer, 2007-ig újraválasztott igazgatója lett.

Talán az Alföld Program volt az első, több megyén átívelő nagy feladat, amit az RKK és az ATI kutatói – sok külsőt is bevonva – teljesítettek. Bálint felvállalva, vagy kényszerűségből is esetenként témavezetői, szerkesztői feladatot adott fiatal, még nem minősített békéscsabai és kecskeméti kollégáinak.

Idejövetelemkor még egyetlen számítógép volt a Településkutató Csoportnál, egy 086-os „ÖS-XT”. A tartós „építkezés” következtében az RKK egyik, ha nem a legjobban felszerelt egységévé vált e tekintetben a Kecskeméti Csoport, amit Bálint mindig erőteljesen szorgalmazott és különböző forrásokból támogatott. Az I. Alföld Program időszakában kezdődött el az RKK térinformatikai és adatbázis rendszerének kialakítása Kecskeméten.

Az 1990-es évekbeli rövidebb-hosszabb külföldi ösztöndíjaim idején (sőt a 2000 utáni munkahelyeimen is) mindig feltűnt, hogy milyen nehezen kap az ember lehetőséget, hogy hozzájusson egy számítógépes helyhez, vagy milyen lassan készül el egy e-mail-es postafiók. Utóbbira az 1990-es évek közepétől kezdve Kecskeméten alig néhány órát kellett várni, illetve mindig volt legalább egy „vendéggép”, amelyiken vendégnek, szakdolgozónak, terepgyakorlatozó hallgatónak lehetett dolgozni.

Az 1990-es évek utolsó harmadától megyei és kistérségi fejlesztési koncepciók, majd régiós újítási elképzelések készítésébe kapcsolódott be az alföldi kollégák nagy része. Megújulást jelentettek a kistérségekkel kapcsolatos országos kutatások, majd GLATZ Ferenc akadémiai elnöksége és ENYEDI György alelnöksége idején a Második Alföld Program, amelynek keretében MTA forrásból a kutatások finanszírozása mellett épületrész-vásárlásokra és -felújításokra, valamint jelentős személyi fejlesztésekre is sor került az Alföldi Tudományos Intézet mindegyik

csoportjánál, osztályánál. Ezek kijárásában és menedzselésében szintén nagy szerepe volt Bálintnak.

2000 után a Tisza-kutatás, a kistérség-kutatás, a vidékfejlesztés keretében Bálint egyre több, más RKK-s intézetekben dolgozó kollégával dolgozott együtt, így FINTA Istvánnal, GADÓCZINÉ FEKETE Évával, KOVÁCS Terézszel, KOVÁCS Katalinnal, VÁRADI Mónikával, SZÖRÉNYINÉ KUKORELLI Irénnel.

Ehhez az időszakhoz köthető az is, hogy mi – korábban kandidátusi fokozatot szerzett egykori kollégái – különböző okok miatt 1999-2001 között elhagytuk a Kecskeméti Osztályt, így Bálintnak egy új, harmadik csapatot kellett kialakítania maga körül. Ezt is sikeresen teljesítette, mert egy évtized alatt – amellet, hogy a kutatóintézetet is menedzselte – fiatal kollégái közül hárman is PhD fokozatot szereztek.

2011-től új korszak kezdődött Bálint és a Kecskeméti Osztály életében, hiszen az időközben nyugdíjas felesége többszöri kérésére 2010 utolsó napjától Bálint is nyugállományba vonult – legalábbis az MTA RKK-tól. Ám Bálint nem a munka nélkül maradt nyugdíjasok nyugodt életét élte. Félállású egyetemi oktatóként továbbra is járt Szegedre minden szerdán, szakdolgozói továbbra is voltak. Emellett korábbi kutatásainak és a Glatz elnök úr mellett a Nemzeti Vidékhálózat titkáráként végzett munkája elismeréseként felkérte a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium, hogy vállalja el 2011-től a Nemzeti Vidékhálózat vezetését, így annak elnökévé nevezték ki Dr. FAZEKAS Sándor minisztersége idején, amit több mint két évig végzett. Elbeszéléseiből úgy tűnt, hogy többet utazott az országon belül előadásokra, mint az azt megelőző évtizedben, sokszor még a hétvégéken is. Vidékkutatóként új kihívásnak érezte ezt a feladatot. Alig győzte teljesíteni a sok felkérést, előadások tartását, melynek keretében e szervezet elnökeként az ország legtávolabbi településeire is eljutott. Emellett vidékfejlesztési kutatásokkal tudta támogatni az RKK-t is.

Csatári Bálintot az Alföld kutatójának tartjuk, tartják sokan, aki maga is több alföldi településen, Karcagon, Zsákán, Szegeden, Berettyóújfaluban és Kecskeméten élt, gyermekei az Alföld három városában, Szegeden, Berettyóújfaluban és Kecskeméten születtek.

Az Alföld mellett a kisvárosok, a kistérségek, Bács-Kiskun megye, a Tisza-vidék kutatójaként vált ismertté, területfejlesztési, vidékfejlesztési tapasztalataira, ismereteire sokan kíváncsiak voltak, és igényt is tartottak rá még nyugállományba vonulása után is.

Kutatói és oktatói munkája mellett Bálint ismert közéleti ember is volt: nem felejttem, hogy 1998-ban ő volt a március 15-i ünnepi szónok Kecskeméten. Sokszor szerepelt a Kecskeméti Televízióban, írásai, „szösszenetei” jelentek meg a *Petőfi Népében*, előadásokat tartott a Lakiteleki Főiskolán, ahová előszeretettel vitt terepgyakorlatozó hallgatókat is. A *Geográfus Hírlevélnek* a kezdetektől fogva nagy támogatója és szinte állandó szerzője volt.

Bálint emellett Tanár, egyetemi oktató is volt.

Szerda volt a Bálint napja, sokan tudták ezt az RKK-ban, de az Alföldi Intézetben szinte biztosan mindenki, hogy Bálint szerdánként Szegeden tart órát. Tudtuk mi is, hogy ezeken a napokon csak kora reggel a tanítás előtt, vagy 3 óra után lesz bent Bálint. Szerda volt az a nap a szegedi tanítványai számára, amelyiken megismerhették: az előadásait, a szemináriumait hallgathatták, szakdolgozataikat, diplomamunkáikat vele megbeszélhették, mert személyesen ekkor találkoztak.

Amikor szegedi főállású oktatói munkaviszonyom megkezdődött, akkor szerda lett az a nap, amikor 2007-2010 között hetente találkoztunk, mert tanítani mentünk Szegedre, a Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszékre. Bálint nem sajnálta az időt, mert különösen már nyugdíjas időszakában 9-től sokszor délután fél 5-ig tartott az egyetemi elfoglaltsága, mivel a tanórák után a szakdolgozókkal, doktoranduszokkal is foglalkozott. Talán felesége is könnyebben engedte el Bálintot Szegedre, mert tudta, hogy nem egyedül megy. Eleinte az RKK-tól indultam én is, később a lakásomhoz közeli Rávagy tér környékén csatlakoztam Hozzá, és

hazafelé ott tett ki. Amikor én már Budapestről jártam, akkor csak a visszafelé vezető utat tettük meg együtt Szegedtől Kecskemétiig. Végig beszélgettünk, így gyorsan eltelt ez az egy-egy órás út, megtárgyalva a szakma, az oktatás, az aktuálpolitika kérdéseit, valamint a családdal, a gyerekekkel, az unokákkal az elmúlt egy-egy hétben történeteket. Nem unatkoztunk. Amióta nem jártunk/járunk Szegedre oktatni, azóta is tartottuk a kapcsolatot, s többször emlegette Bálint, hogy mennyire hiányoznak ezek a beszélgetések.

Idén, amikor először látogattam meg Bálintot a kórházban, az is szerdán volt, amikor utoljára találkoztunk, szeptember 11-én az egyetemi előadásom után, s jó másfél órát beszélgettünk, az szintén szerdán volt. A régi, szép RKK-s időkre emlékeztünk, amikor még besétálhatott az ember a lakásától a munkahelyére, és nem kellett ehhez száz kilométereket utazni. Lelkesen mesélt a családjáról, hogy Anna unokáját nemcsak az ELTE-re vették fel, hanem az Eötvös Kollégiumba is, András unokája pedig sikeresen táncolt az Egyesült Államokban, és van esély rá, hogy Kínába is eljusson, de ettől függetlenül a gimnáziumi szalagavató táncot szervezi. Beszélt a Finnországban élő Bálint fiáról és családjáról, aki azon a héten érkezett haza egyik évfolyamtársa esküvőjére, és hogy a legkisebb Bálintot is hozzák magukkal.

Akkor abban maradtunk, hogy ezután szerdánként az óráim előtt jövök Őt látogatni. Így tettem volna, amikor hívtam szeptember 18-án reggel fél 8 után, de többszöri csörgetésre is kikapcsolt, foglalt állapotot jelzett a telefonja. Ekkor hívtam a lakásának a telefonszámát, mert arra gondoltam, hogy hazaengedték. Sajnos nem így történt, hiszen csak Bálint fiával tudtam beszélni, aki értesített a lesújtó hírről, hogy egy nappal korábban, szeptember 17-én – nem várva meg a szerdára megbeszélt következő találkozásunkat – Bálint meghalt.

Azóta nem beszélünk, Vannak, akik hisznek abban, hogy a lélek még a halál után 50 napig keresi az útját, s akivel az elhunytak még közölnivalója van, az számíthat arra, hogy álmodik vele. Sokáig vártam, sokáig nem volt ennek jele.

Érdekes egybeesés, hogy az 50 napon belül, éppen az Emlékezés napján, november 4-én reggelre álmodtam Veled. Egy nagy teremben, egy hosszú asztal végén ültél – egyedül. És nem szóltál semmit, csak hallgattál. Úgy gondoltad, hogy kibeszélgettük magunkat, Neked nem volt több mondanivalód.

Én ezt szerettem volna ma, 2019. november 27-én, ugyancsak szerdán elmondani.

Eljött a búcsúzás pillanata.

Búcsúznak Tőled legközelebbi hozzátartozóid, azaz Családod tagjai: Édesanyád, Juliska néni, Feleséged Eszter néném, Gyermekeid Eszter, Márta és Bálint, Menyed Anna, Vejeid János és Steppen, valamint Unokáid: Anna, András, Benjamin, Johanna, Lukács és Bálint.

Búcsúznak Tőled a kecskeméti kutatócsoportod, tágabb kecskeméti családod egykori kutató tagjai: a kezdetektől indulva

- az első csapatod: volt évfolyamtársad KECSE-NAGY László, majd Kovács Teréz,
- a második csapatod GÖDÖR Zsuzsa, KOVÁCS János, NÁNÁSINÉ TÓTH Éva, Duró Annamária, majd KERESZTES-NAGY Csilla, jómagam, RÁCZ Lajos és GABORJÁKNÉ VYDARENY Klára,
- az 1998 utáni harmadik csapatod KANALAS Imre, KÓSA Beatrix, KOÓSNÉ TÓTH Kriszta, KISS Attila, KOVÁCS András Donát, TEMESVÁRI Péter, FARKAS Jenő és PETRÁS Ede, valamint 2008-tól JÁSZ Krisztina,
- végül a nyugdíjazásod, 2011 eleje óta a PERGER Éva által vezetett jelenlegi kecskeméti csoport munkatársai, akik összeállították, megszerkesztették a 70. születésnapodra készült *Alföldi Kaleidoszkóp* című tiszteletkötetet: FARKAS Jenő, GÉMES Tünde, HOYK Edit, Kovács András Donát, LENNERT József, Perger Éva, valamint GYURIKNÉ NAGY Valéria.
- Búcsúznak a kutatást segítő munkatársaid, titkárnőid, asszisztenseid: SÜTÖNÉ SZARVAS Edit, BENKŐ Brigitta, HATVANI Dánielné, Ibolya, HORVÁTHNÉ LUKÁCS Tünde, FARKAS

Katalin, VIDA Anikó, HATVANI Istvánné, Ica néni, MÁRKLI Tiborné, Rózsa és HAVASI Béláné, Vera. Őt sajnós holnap kísérik utolsó útjára.

- Búcsúznak az Általad fontosnak tartott állandó informatikai segítséget nyújtó programozóid, matematikusaid, számítógépes asszisztenseid: GONDA István, SZEMENYEI Gyula, SALÁNKI Szilárd és egykori évfolyamtársad HERENDI István.
- Búcsúznak a Hozzád közel álló volt FKI-s, majd 1984-től RKK-s békéscsabai kollégák: TÁNCZOS-SZABÓ László, Dövényi Zoltán, Simon Imre, GURZÓ Imre, LENGYEL Imre, RAKONCZAI János, TIMÁR Judit, VELKEY Gábor, NAGY Erika és NAGY Gábor, NAGY Imre, KISS János, DURAY Balázs, DUDÁS Gábor, KOVÁTS Bence, MIHÁLY Melinda, VETÉSI Sándor, VAMOSNÉ ZÖLD Márta, BENCSIKNÉ SZŐKE Margit, VAMOS József.
- Búcsúznak az MTA RKK ATI Szolnoki és Debreceni Csoportjának egykori munkatársai: SZOBOSZLAI Zsolt, MIHÁLY Ildikó, SZARVÁK Tibor, valamint BARANYI Béla, BALCSÓK István, DANCS László, ERDELICSNÉ VIRÁGOS Erzsébet, DIEBEL Andrea, KOCH Gábor, MEZŐ Barna, OROSZ Tamás, RAJHÓCZKI László.
- Búcsúznak a KRTK Regionális Kutatások Intézete Dunántúli Osztályának munkatársai.
- Búcsúznak a Regionális Kutatások Intézete Nyugat-dunántúli Osztályának munkatársai.
- Búcsúznak a Regionális Kutatások Intézete Közép- és Észak-magyarországi Osztályának munkatársai.
- Búcsúznak a KRTK RKI-n kívüli kutatóintézeteinek, a Közgazdaságtudományi Intézetnek és a Világgazdasági Kutatóintézetnek a munkatársai.
- Búcsúznak a Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Földrajztudományi Intézetének munkatársai.
- Búcsúznak a Bácsvíz Rt. munkatársai, akik a születésnapjaid kötet megjelenését támogatták.
- Búcsúznak az Agrárminisztérium munkatársai.
- Búcsúznak volt egyetemted, a Szegedi Tudományegyetem földrajzi tanszékeinek, ezen belül külön is a Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszéknek a munkatársai, és volt tanszékvezetőid, Mészáros, Becsei és Kovács professzorok.
- Búcsúznak a Debreceni Egyetem, az ELTE, a Pécsi Tudományegyetem, a Corvinus Egyetem földrajzi tanszékeinek munkatársai.
- Búcsúznak a Neumann János Egyetem, az egykori Kecskeméti Főiskola Pedagógusképző Karának, valamint Kertészeti és Vidékfejlesztési Karának oktatói.
- Búcsúznak a Kecskeméti Katona József Múzeum munkatársai.
- Búcsúznak a Kecskeméti Megyei Könyvtár munkatársai.
- Búcsúznak a Kecskeméti Televízió munkatársai.
- Búcsúznak volt tanítványaid, akik a Te témavezetéseddel, szereztek egyetemi doktori és kandidátusi fokozatot (Duró Annamária és jómagam), valamint mindazok, akik az irányításoddal, segítségével PhD fokozatot nyertek el (Lenner Tibor, BALOGH András, Farkas Jenő Zsolt, HEGEDŰS Gábor, SINKA Róbert, KOROM Annamária, GULYÁS Péter, Lennert József).
- Végül búcsúznak mindazok, akik szerettek és tiszteltek Téged, és a szeptemberi búcsúztatásodon, valamint a tiszteletedre rendezett mai emlékülésen és sírhelyed mai koszorúzásán megjelentek.

***Hiányzol, hiányozni fogsz!
Emlékedet kegyelettel megőrizzük!
Nyugodjál békében!***

Csordás László, Budapest – Kecskemét